

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia siten, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirrot osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen, eläkekassojen siirrot lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden vastaavat siirrot eläkevastuuseen olisivat verotuksessa vähennyskelpoisia. Työnantajan suorittamat kannatusmaksut eläkesäätiöille ehdotetaan säädettäväksi vähennyskelpoiseksi myös siltä osin kuin niitä vastaava määrä siirretään muodostettavaan uuteen eläkevastuun osaan.

Varallisuusverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiöiden osittamaton lisävakuutusvastuu, eläkekassojen lisäva-

kuutusvastuu ja eläkesäätiöiden vastaava eläkevastuun osa vähennettäisiin varallisuusverotuksessa veronalaisista varoista.

Lisäksi ehdotetaan eräitä tarkistuksia ulkomaisten vakuutusyhtiöiden verotusta koskeviin säännöksiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa. Säännöksiä, jotka koskevat lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirtoja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sovellettaisiin kuitenkin jo verovuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Työeläkelaitosten vastuiden vähentäminen verotuksessa

Voimassa oleva verosääntely

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 8 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan vähennyskelpoisia menoja ovat muun muassa kotimaisten vakuutusyhtiöiden, avustuskassojen ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten lakisääteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksurahastoihin sekä eläkesäätiöiden ja muiden niihin rinnastettavien eläkelaitosten eläke- ja muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat vakuutusteknillisten perusteiden mukaan lasketut määrät. Lain 48 §:n mukaan siirrot korvaus- ja vakuutusmaksurahastoihin vähennetään sen vuoden

kuluina, jona siirto lain mukaan on tehty tai jona eläkevastuuta on katettu.

Elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa käytettyjä nimityksiä korvaus- ja vakuutusmaksurahasto vastaavat nykyisin vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvun 2 §:ssä määritellyt korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu. Korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu muodostavat yhdessä vakuutusyhtiön vastuuvelan, johon merkitään yhtiön vakuutussopimuksista aiheutuvan vastuun määrä. Korvausvastuuseen merkitään määrä, johon yhtiön on varauduttava jo alkaneita eläkkeitä varten. Vakuutusmaksuvastuu ilmaisee määrän, joka tarvitaan varautumiseksi vastaisia eläkkeitä varten. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön vakuutusmaksuvastuu määritetään siten, että se vastaa voimassa olevissa vakuutussopimuksissa tarkoitetuista vastaisista eläkkeistä johtuvien suoritusten ja näistä vakuutuksista aiheutuvi-

en muiden menojen pääoma-arvoa vähennettynä tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvoilla.

Vakuutusmaksuvastuuseen merkitään myös lisävakuutusvastuu, joka luonteeltaan kuitenkin poikkeaa muusta vakuutusmaksuvastuusta. Lisävakuutusvastuuseen merkitään vakuutusnottajille asiakashyvityksinä palautettava osa. Asiakashyvitysten suuruus määräytyy eläkeyhtiön sijoitusten tuoton ja vastuvelan korkovaatimuksen perusteella. Palautus tapahtuu käytännössä alentamalla seuraavilta vuosilta perittäviä vakuutusmaksuja siten, että vuosittain hyvitetään määrä, joka vastaa 30 prosenttia kertyneestä lisävakuutusvastuusta. Lisävakuutusvastuuta voidaan käyttää asiakashyvitysten lisäksi ainoastaan laskuperusteiden muutoksista aiheutuneen tappion kattamiseen.

Edellä mainittujen varausten lisäksi vakuutuslaitokset saavat tehdä odotettavissa olevia luottotappioita varten verotuksessa vähennyskelpoisen luottotappiovarauksen. Muuta vakuutus toimintaa kuin lakisääteistä eläkevakuutus toimintaa harjoittavien vakuutuslaitosten luottotappiovarausten määrää alennettiin merkittävästi vuodesta 1993 osana yrittäjäverouudistusta. Viimeksi mainitut vakuutuslaitokset saavat kuitenkin edelleen tehdä luottotappiovarauksen, jonka määrä saattaa merkittävästi ylittää odotettavissa olevien luottotappioiden määrän. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavat vakuutuslaitokset saavat vähentää verotuksessa luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien muiden saamisten kuin vakuutusmaksusaamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisempina vuosina tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä ei kuitenkaan saa ylittää viittä prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Tällainen vakuutuslaitos saa lisäksi vähentää vakuutusmaksusaamisten perusteella määräytyvän luottotappiovarauksen, jonka enimmäismäärä on kaksi prosenttia vakuutusmaksusaamisten määrästä tai joka vastaa sitä suurempaa todennäköistä luottotappion vaaraa. Lakisääteistä eläkevakuutus toimintaa harjoittavien eläkelaitosten suuria luottotappiovarauksia pidettiin tuolloin välttämättömänä niiden vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Työnantajan suorittamat maksut sen perustamalle eläkesäätiölle ovat verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Kannatusmaksujen vähennyskelpoisuutta on kuitenkin rajoitettu

siten, että elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan maksut ovat vähennyskelpoisia vain siihen määrään asti, joka vakuutusteknisten perusteiden mukaan tarvitaan säätiön tai laitoksen eläke- tai muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen.

Varallisuusverolain (1537/1992) 34 §:n mukaan verotettavaa varallisuutta laskettaessa varoista vähennetään muun muassa vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu. Velkana ei pidetä sen sijaan esimerkiksi rahastoja eikä varauksia.

Työeläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistaminen

Hallituksen esityksessä eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamisesta (HE 241/1996 vp) lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden toimintaa koskevaa lainsäädäntöä on ehdotettu muutettavaksi muun muassa siten, että yhtiöiden vakavaraisuusvaatimuksia korotettaisiin. Vakuutusyhtiön vakavaraisuutta mitataan toimintapääomalla, jonka suuruus määräytyy yhtiön varojen ja velkojen erotuksena. Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimusten korottaminen on ehdotettu toteutettavaksi siten, että niiden toimintapääoman vähimmäismäärää korotettaisiin merkittävästi nykyisestä tasosta ja vähimmäismäärä saatettaisiin riippuvaksi yhtiön sijoitusjakaumasta. Tavoitteena on ollut, että työeläkeyhtiöt voisivat nykyistä suuremmassa määrin sijoittaa varansa osakkeisiin ja muihin riskipitoisiin kohteisiin, joista arvioidaan pitkällä tähtäimellä saatavan riskittömiä sijoituksia parempi tuotto. Tämä edellyttäisi kuitenkin, että työeläkeyhtiöiden mahdollisuuksia kestävä sijoitukseen liittyviä riskejä vahvistettaisiin. Lisäksi on ehdotettu, että lakisääteisten eläkeiden rahoitusjärjestelmään tehtäisiin muutokset, jotka mahdollistavat työeläkelaitosten vastuvelan laskennassa käytettävän koron alentamisen, sekä katkaistaisiin nykyinen sijoitusten tuottotason ja vakuutusmaksutason välinen riippuvuus.

Eläkevakuutusyhtiöiden toimintapääomia on ehdotettu korotettaviksi siten, että osa sijoitustoiminnan tuotoista siirrettäisiin taaseen muodostettavaan uuteen erään, ositta-

mattomaan lisävakuutusvastuuseen. Osittamaton lisävakuutusvastuu eroaisi muusta lisävakuutusvastuusta (ositetusta lisävakuutusvastuusta) siten, että sitä vastaavia varoja ei jaettaisi asiakashyvityksinä vakuutuksenottajille. Erää voitaisiin tietäen edellytyksin käyttää yhtiön sijoitustoiminnan tappioiden sekä vastuuvelan laskuperusteiden muuttamisesta syntyneiden tappioiden peittämiseen. Osittamaton lisävakuutusvastuu muodostaisi eräänlaisen riskipuskurin, jolla varauduttaisiin sijoitustoiminnan tappioihin. Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveysministeriön määräyksissä ja sen vahvistamissa vastuuvelan laskuperusteissa määrättäisiin siirroista osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ja sen purkamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi siirtoa koskevat laskuperusteet yhtiön hakemuksesta. Laskuperusteita määrättäessä yhtiöllä olisi tiettyä harkintavaltaa. Osittamattoman lisävakuutusvastuun enimmäismäärän ylittävä osa siirrettäisiin tilinpäätöksessä ositettuun lisävakuutusvastuuseen, josta se tulee käytettäväksi vakuutuksenottajille annettaviin lisäetuihin.

Koska toimintapääomien kasvattaminen tavoitetasolle ei olisi mahdollista eläkevakuutusyhtiöiden nykyisillä tuotoilla, edellä mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus työntekijäin eläkelain muuttamisesta siten, että laskuperustekoron ja vastuuvelan laskennassa käytettävän rahastokoron erotusta vastaava tuotto tai sen osa voidaan käyttää vuosina 1997—1999 toimintapääoman kasvattamiseen varsinaisen vakuutus teknisen vastuuvelan täydentämisen sijasta. Vastuuvelan laskemisessa käytetty rahastokorko on lisäksi ehdotettu alennettäväksi nykyisestä viidestä prosentista kolmeen prosenttiin, mikä osaltaan suurentaisi siirron kohteena olevan erän määrää. Siirto tehtäisiin osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen. Siirtojen suuruus määriteltäisiin siten, että siirtymäajan kuluessa eläkeyhtiöiden toimintapääomat kasvaisivat tavoitevyöhykkeelle. Näistäkin siirroista määrättäisiin tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa laskuperusteissa. Siirtymäaikana vakuutusyhtiö ei saisi pienentää osittamatonta lisävakuutusvastuuta siirroilla asiakashyvityksiin.

Eläkevakuutusyhtiöiden lisäksi työntekijäin eläkelain (395/1961) mukaista toimintaa harjoittavat myös eräät eläkekassat ja eläkesäätiöt. Koska eläkekassoille sen enempää kuin eläkesäätiöillekään ei niitä koskevissa laeissa ole säädetty vakuutusyhtiöiden toimintapää-

omia vastaavia vaatimuksia eikä niitä koske myöskään vakuutusyhtiöiden lisävakuutusvastuujärjestelmää vastaava sääntely, edellä tarkoitettun korkoeron käsittelyä ei voida toteuttaa osana toimintapääomasääntelyä. Hallituksen esityksessä eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamisesta on ehdotettu, että työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittava eläkekassa ja eläkesäätiö voivat siirtää korkoeroa vastaavan osan sijoitusten tuotoista vuosina 1997—1999 erilliseen vastuuvelkaan tai eläkevastuuseen sisällytettävään erään. Vakuutuslakialakia (1164/1992) on tästä syystä ehdotettu muutettavaksi siten, että eläkekassan vastuuvelkaan lisätään uusi erä, lisävakuutusvastuu, johon korkoeroa vastaava määrä voidaan siirtää. Vastaavasti eläkesäätiölakia (1774/1995) on ehdotettu muutettavaksi siten, että eläkesäätiön eläkevastuuseen sisällytettäisiin uusi erä, johon vastaava määrä voitaisiin siirtää.

Ehdotetut muutokset

Elinkeinotulon verotuksessa on säädetty vähennyskelpoisiksi vakuutuslaitosten lakisääteiset siirrot vastuuvelkaan sekä eläkesäätiöiden ja muiden niihin rinnastettavien eläkelaitosten eläkesitoumuksista ja muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat vakuusteknisten perusteiden mukaan lasketut määrät. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vastuuvelan lisäyksenä ovat vähennyskelpoisia määrät, jotka vastaavat vakuutus sopimuksista johtuvaa eläkevastuuta. Vakuutusmaksuvastuuseen siirrettävä määrä muodostuu varautumisesta tulevia eläkkeitä varten eikä sitä voida käyttää esimerkiksi eläkelaitoksen tappioiden kattamiseen. Lisävakuutusvastuuseen on merkitty ainoastaan määrä, jonka yhtiö on sitoutunut palauttamaan vuotuisina asiakashyvityksinä. Ehdotettu uusi osittamaton lisävakuutusvastuu poikkeaa tässä suhteessa varsinaisesta vakuutusmaksuvastuusta. Osittamatonta lisävakuutusvastuuta voidaan verotuksen näkökulmasta luonnehtia eräänlaiseksi riskivaraukseksi. Erää voitaisiin tietäen tilanteissa käyttää yhtiön sijoitustoiminnasta aiheutuneiden tappioiden peittämiseen ja se rinnastuisi eläkelaitoksen vakavaraisuuslaskennassakin yhtiön omiin varoihin. Osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tehtävien siirtojen vähennyskelpoisuus verotuksessa on näin ollen epäselvä. Yleiset riski-

varaukset eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Vaikka lakisääteisten työeläkkeiden hoito on Suomessa annettu yksityisoikeudellisten vakuutusyhtiöiden, eläkekassojen ja eläkesäätiöiden hoidettaviksi, niiden verotuksessa ei kuitenkaan ole kaikilta osin katsottu voitavan noudattaa yritysverotuksen yleisiä periaatteita. Järjestelmän tukemista verotuksen keinoin sallimalla muita yrityksiä suuremmat varausmahdollisuudet, on perusteltu lakisääteisen eläkevakuustustoiminnan muusta yritystoiminnasta poikkeavilla erityispiirteillä. Tällöin on korostettu työeläkejärjestelmän luonnetta osana sosiaaliturvajärjestelmää. Eläkevakuutusyhtiöiden tehtävänä on katsottu olevan lakisääteisen eläketurvan toteuttaminen siten, että tulevien eläkkeensaajien eläkkeet voidaan turvata. Työeläkejärjestelmän lähtökohtana ei ole ollut voiton tuottaminen yhtiön omistajille.

Eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamisen edellytyksenä on pidetty sitä, että siirrot työeläkeyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sekä edellä tarkoitettu siirrot eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Vähennysoikeuden puuttumisen on katsottu olevan esteenä sijoitustoiminnan toimintavapauden lisäämiselle ja vakavaraisuuden vahvistamista koskevien muutosten toteuttamiselle. Tästä syystä elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siirrot lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen olisivat verotuksessa vähennyskelpoisia. Vähennyskelpoisia olisivat myös edellä tarkoitettu vuosina 1997—1999 tehdyt siirrot eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen. Siirrot vähennettäisiin niiden verovuosien kuluina, joihin ne on tehty.

Varallisuusverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että edellä tarkoitettu vakuutuslaitosten osittamaton lisävakuutusvastuu, eläkekassojen lisävakuutusvastuu ja eläkesäätiöiden eläkevastuu olisivat varallisuusverotuksessa velkoihin rinnastettavia vähennyskelpoisia vastuita.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eläkesäätiölle maksettavien kannatusmaksujen vähennyskelpoisuutta koskevaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan säännöstä siten, että kannatusmak-

su olisi vähennyskelpoinen myös siltä osin kuin se vastaa siirtoa edellä tarkoitettuun uuteen eläkevastuun osaan.

Luottotappiovarauksen avulla voidaan verotuksessa vähentää odotettavissa olevia luottotappioita. Varauksen tekeminen suurempana kuin mikä vastaa odotettavissa olevien luottotappioiden määrää, on voimassa olevan laajan veropohjaan perustuvan verojärjestelmän vastaista. Työeläkelaitosten vakavaraisuussääntelyn uudistamisen jälkeen odotettavissa olevaa luottotappioriskiä suuremman luottotappiovarauksen muodostaminen ei enää ole välttämätöntä työeläkelaitoksen vakavaraisuuden ylläpitämiseksi. Kirjanpidossa varautuminen odotettavissa oleviin luottotappioihin ei nykyisin enää tapahdu luottotappiovarauksella, vaan saamisten arvostusta koskevan sääntelyn avulla. Kirjanpito- ja verolainsäädännön erilaisuudesta johtuen tilinpäätöksen laatiminen tavalla, joka täyttää molempien järjestelmien vaatimukset, aiheuttaa usein hankaluuksia. Tämän vuoksi olisi selvitettävä mahdollisuudet uudistaa luottotappioiden vähentämistä koskevia verosäännöksiä siten, että ne olisivat kirjanpitosääntelyn kanssa nykyistä paremmin yhteensopivia. Luottotappioiden vähennyskelpoisuutta koskeva tarkastelu olisi tarpeen ulottaa koskemaan työeläkelaitosten lisäksi myös muita vakuutuslaitoksia ja luottolaitoksia. Tässä tilanteessa ei kuitenkaan ole mahdollista tehdä tarvittavaa selvitystä luottotappioiden vähentämistä koskevista verolainsäädännön muutostarpeista. Luottotappiovarauksia ja luottotappioiden vähentämistä koskevat ehdotukset sisältyvät myöhemmin annettavaan erilliseen esitykseen.

Lakiteknisenä korjauksena ehdotetaan muutettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa käytetyt termit korvausrasto ja vakuutusmaksurasto vastaamaan nykyisin käytössä olevia nimityksiä korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu sekä muutettavaksi termit keskinäinen vahinkovakuutusyhdistys ja avustuskassa voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaaviksi termeiksi vakuutusyhdistys ja vakuutuskassa.

1.2. Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden verotus

Ennen vuotta 1996 voimassa olleen verotuslain (482/1958) mukaan ulkomaisten vakuutusyhtiöiden Suomesta saaman tulon verotus perustui kaavamaisiin säännöksiin. Ve-

rotuslain 73 §:n 2 momentin mukaan ulkomaisen vakuutuslaitoksen tulon arvioimista varten voitiin asetuksella määrätä, miten monta prosenttia vakuutusmaksuista, jotka on kannettu täällä harjoitetusta vakuutusliikkeestä, on luettava täältä saaduksi tuloksi. Verotusasetuksen (530/1959) 40 §:ssä säädettiin, että ulkomaisen vakuutuslaitoksen täältä saamaksi tuloksi katsotaan palovakuutuslalla 6 prosenttia ja muilla vakuutusaloilla 10 prosenttia niistä vakuutusmaksuista, jotka laitos on kantanut täällä harjoitetusta vakuutusliikkeestä. Verotuslaki kumottiin verotusmenettelystä annetulla lailla (1558/1995), joka tuli voimaan vuoden 1996 alusta. Ulkomaisen vakuutusyhtiön verotettavan tulon laskemisesta ei näin ollen ole nykyisin erityissäännöksiä.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 10 kohdan säännöstä, joka koskee muun muassa vakuutusyhtiön verotuksessa vähennyskelpoisen korvaus- ja vakuutusmaksuvastuun määrää sekä lain 5 §:n 6 kohdan säännöstä, joka koskee sijoitusomaisuuden arvonkorotusten veronalaisuutta, sovelletaan sanamuotonsa mukaan vain kotimaisten vakuutusyhtiöiden verotuksessa. Jotta ulkomaisia vakuutusyhtiöitä voitaisiin verottaa niiden täältä saamasta tulosta samojen perusteiden mukaan kuin kotimaisia vakuutusyhtiöitä, mainittuja säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi siten, että ne laajennettaisiin koskemaan myös ulkomaisia vakuutuslaitoksia.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotetun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen mukaisten siirtojen vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ja vastaviin eriin eläkekassoissa ja eläkesäätiöissä arvioidaan olevan vuosina 1997—1999 yhteensä 8—10 miljardia markkaa. Tästä määrästä eläkevakuutusyhtiöiden osuus olisi noin 6—8 miljardia markkaa. Jotta eläkevakuutusyhtiöiden toimintapääomat säilyisivät siirtymäkauden jälkeenkin saavutetulla tasolla, niiden olisi siirrettävä osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen vuosittain alustavan arvon mukaan yhteensä noin 600—700 miljoonaa markkaa. Edellä mainittujen määrien lisäksi eläkevakuutusyhtiöt voivat vapaaehtoisesti tehdä siirtoja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten rajoissa. Vapaa-

ehtoisesti eläkevakuutusyhtiöihin jätettävästä määrästä ei tässä vaiheessa ole käytettävissä arvioita.

Siirtymäkauden 1997—1999 aikana muodostettavien erien vähennyskelpoisuuden laskennallinen vaikutus veron tuottoon on yhteensä 2,2—2,8 miljardia markkaa. Toimintapääoman ylläpitämiseksi tehtävien vuotuisten siirtojen verotuottoja alentava vaikutus on vastaavasti 160—200 miljoonaa markkaa. Määrää kasvattaisi lisäksi eläkevakuutusyhtiöiden harkinnanvaraisesti osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sisällyttämät määrät. Verovaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon, että vähennys-oikeuden puuttuessa siirtoja osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen ja muihin edellä tarkoitettuihin eriin ei todennäköisesti tehtäisi. Hallituksen esityksessä eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamisesta on mainittu, että siinä esitettyjen muutosten toteuttamisen edellytyksenä on erien vähennyskelpoisuus verotuksessa. Työeläkelaitoksilta tai työnantajilta perittävien verojen määrä ei näin ollen ilmeisesti lisääntyisi siinäkään tapauksessa, ettei edellä tarkoitettuja siirtoja säädettäisi verotuksessa vähennyskelpoisiksi.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Esitystä valmisteltaessa on kuultu muun muassa sosiaali- ja terveysministeriötä, verohallitusta, Eläkesäätiöyhdistys ESY r.y:tä, Vakuutuskassojen Yhdistys r.y:tä sekä eri eläkevakuutusyhtiöitä.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen eläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamisesta. Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitettujen tulemaan voimaan vastuvelan määrittelyä koskevan muutoksen osalta 31 päivänä joulukuuta 1996 ja muilta osin vuoden 1997 alusta.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

Osittamatonta lisävakuutusvastuuta koskevan voimaantulosäännöksen mukaan eläkevakuutusyhtiöt voisivat halutessaan tehdä siirron mainittuun erään jo vuodelta 1996. Tämän vuoksi ehdotetaan, että säännöksiä lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirroista osittamattomaan

lisävakuutusvastuuseen sovellettaisiin jo verovuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/1968) 5 §:n 6 kohta, 8 §:n 1 momentin 4 ja 10 kohta ja 48 §, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 6 kohta ja 8 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1539/1992 ja 8 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 824/1986, seuraavasti:

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja veronalaisia elinkeinotuloja ovat muun ohessa:

6) vakuutusyhtiöiden, vakuutusyhdistysten, vakuutuskassojen ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten kirjanpidossaan tekemä sijoitusomaisuuden arvonkorotus, sekä

8 §

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja ovat muun muassa:

4) elinkeinotoiminnassa työskennelleiden henkilöiden palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- tai muiden niiden kaltaisten oikeuksien ja etujen järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut 2 ja 3 momentissa säädetyn poikkeuksin; maksut työnantajan perustamalle itsenäiselle eläkelaitokselle tai eläkesäätiölle ovat vähennyskelpoisia kuitenkin vain siihen määrään asti, joka vakuutusteknisten perusteiden mukaan tarvitaan säätiön tai laitoksen eläke- tai muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen taikka siirretään eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin 3 kohdassa (/) tarkoitettuun vastuuseen,

10) vakuutusyhtiöiden, vakuutusyhdistysten, vakuutuskassojen ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten lakisääteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen sekä eläkesäätiöiden ja muiden niihin rinnastettavien eläkelaitosten eläkesitoumuksista ja muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat vakuutusteknisten perusteiden mukaan lasketut määrät; vähennyskelpoisia ovat myös lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirrot vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa (/) tarkoitettuun osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sekä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetut siirrot eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen,

48 §

Siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen sekä eläkevastuun peittämiseen käytetyt määrät katsotaan sen verovuoden kuiksi, jona siirto lain mukaan on tehty tai jona eläkevastuuta on katettu.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirtoihin vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa

tarkoitettuun osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sekä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettuihin siirtoihin eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa. Lain 8 §:n 1 momentin 10 kohtaa ja 48 §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin jo verovuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa siltä osin kuin ne koskevat lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tekemien siirtojen vähentämistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

2.

Laki

varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun varallisuusverolain (1537/1992) 34 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

34 §

Velat

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat, joita ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuusteknisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu; vastuu vähennetään myös siltä osin kuin se muodostuu vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa (/) tarkoitetuista siirroista lakisääteistä eläkevakuutus-

toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen taikka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetuista siirroista eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen tai eläkesäätiöiden eläkevastuuseen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1996 toimitettavassa varallisuusverotuksessa.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Arja Aho*

1.

Laki**elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/1968) 5 §:n 6 kohta, 8 §:n 1 momentin 4 ja 10 kohta ja 48 §, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 6 kohta ja 8 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1539/1992 ja 8 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 824/1986, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja veronalaisia elinkeinotuloja ovat muun ohessa:

6) *kotimaisten* vakuutusyhtiöiden, *keskinäisten* vahinkovakuutusyhdistysten, avustuskassojen ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten kirjanpidossaan tekemä sijoitusomaisuuden arvonkorotus, sekä

6) vakuutusyhtiöiden, vakuutusyhdistysten, *vakuutuskassojen* ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten kirjanpidossaan tekemä sijoitusomaisuuden arvonkorotus, sekä

8 §

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja ovat muun muassa:

4) elinkeinotoiminnassa työskennelleiden henkilöiden palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- tai muiden niiden kaltaisten oikeuksien ja etujen järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin; maksut työnantajan perustamalle itsenäiselle eläkelaitokselle tai eläkesäätiölle ovat vähennyskelpoisia kuitenkin vain siihen määrään asti, joka vakuutusteknisten perusteiden mukaan tarvitaan säätiön tai laitoksen eläke- tai muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen,

4) elinkeinotoiminnassa työskennelleiden henkilöiden palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- tai muiden niiden kaltaisten oikeuksien ja etujen järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut 2 ja 3 momentissa säädetyin poikkeuksin; maksut työnantajan perustamalle itsenäiselle eläkelaitokselle tai eläkesäätiölle ovat vähennyskelpoisia kuitenkin vain siihen määrään asti, joka vakuutusteknisten perusteiden mukaan tarvitaan säätiön tai laitoksen eläke- tai muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen *taikka siirretään eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin 3 kohdassa (/) tarkoitettuun vastuuseen,*

10) *kotimaisten* vakuutusyhtiöiden, *keskinäisten* vahinkovakuutusyhdistysten, avustuskassojen ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten lakisääteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksurahastoihin sekä eläkesäätiöiden ja muiden niihin rinnastettavien

10) vakuutusyhtiöiden, vakuutusyhdistysten, *vakuutuskassojen* ja muiden niihin rinnastettavien vakuutuslaitosten lakisääteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen sekä eläkesäätiöiden ja muiden niihin rinnastettavien eläkelaitosten *eläkesitoumuksista* ja

Voimassa oleva laki

eläkelaitosten eläke- tai muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat vakuutusteknillisten perusteiden mukaan lasketut määrät,

Ehdotus

muista sellaisista sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat vakuutusteknisten perusteiden mukaan lasketut määrät; vähennyskelpoisia ovat myös lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirrot vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa (/) tarkoitettuun osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sekä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettut siirrot eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen,

48 §

Siirrot korvaus- ja vakuutusmaksurahastoihin sekä eläkevastuun peittämiseen käytetyt määrät katsotaan sen verovuoden kuluiksi, jona siirto lain mukaan on tehty tai jona eläkevastuuta on katettu.

48 §

Siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen sekä eläkevastuun peittämiseen käytetyt määrät katsotaan sen verovuoden kuluiksi, jona siirto lain mukaan on tehty tai jona eläkevastuuta on katettu.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden siirtoihin vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen sekä työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitettuihin siirtoihin eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen ja eläkesäätiöiden eläkevastuuseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa. Lain 8 §:n 1 momentin 10 kohtaa ja 48 §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin jo verovuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa siltä osin kuin ne koskevat lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tekemien siirtojen vähentämistä.

2.

Laki**varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun varallisuusverolain (1537/1992) 34 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

34 §

Velat

Velat

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat, joita ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu;

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat, joita ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksuvastuu sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu; *vastuu vähennetään myös siltä osin kuin se muodostuu vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentissa (/) tarkoitetuista siirroista lakisääteistä eläkevakuutus toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen taikka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen 4 momentissa tarkoitetuista siirroista eläkekassojen lisävakuutusvastuuseen tai eläkesäätiöiden eläkevastuuseen;*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1996 toimitettavassa varallisuusverotuksessa.